

Припису про доплату за понаднормову роботу чи за роботу у нічний час не знаходимо і у Розділі 6 «Оплата праці, заохочення і соціальні гарантії» цього ж Закону, передбачено лише посадовий оклад, надбавку за вислугу років, за ранг державного службовця та премії. Схожу надбавку знаходимо хіба у старій редакції ЗУ «Про державну службу» від 01.01.2018 року, де у п. 4 ч. 2 ст. 50 зазначено, що заробітна плата державного службовця включає в себе «виплату за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків тимчасово відсутнього державного службовця у розмірі 50 відсотків посадового окладу тимчасово відсутнього державного службовця» [3].

Стара редакція закону, у частині описаній вище однозначно забезпечувала державного службовця порівняно ширшими правами. У випадку з секретарем судового засідання, зазвичай доручення, котре тягне за собою понаднормові спричинено не тільки через перенавантаження працівників апарату суду роботою, часто причиною цього може бути звільнення попереднього працівника, котрий по завершенні служби часто залишає левову частку неописаних архівних справ, та інших не виконаних завдань, котрі в подальшому передаються для виконання іншим працівникам апарату, або обтяжують нового працівника.

На нашу думку, конкретизація безпосередніми керівниками судів у посадових інструкціях лише тих прав, котрі їм вигідні є звичайно негативним явищем, і потребує роз'яснень. Однак питання забезпечення «справедливого і достатнього» рівня оплати праці, а не просто «достатнього» є на сьогодні справді проблемним питанням, котре вимагає негайного вирішення. Держава повинна забезпечувати державного службовця оплатою праці не тільки залежно від результату службової діяльності, тобто не тільки в залежності від того, чи була досягнута ціль, остання повинна враховувати й ресурси(час), котрі були спрямовані на забезпечення її виконання. В протилежному випадку для забезпечення ефективної роботи суду, Державна судова адміністрація України повинна збільшити штат «запасних» секретарів судового засідання, в кількості 2-4, враховуючи розумне використання бюджетних коштів.

Враховуючи вищевикладене, хочемо запропонувати зміни до чинного законодавства, зокрема замінити п. 4 ч. 1 ст. 7 ЗУ «Про державну службу» в частині про оплату праці з «оплата праці залежно від результатів службової діяльності» на «оплату праці залежно від службової діяльності та її результатів». А ч. 2 ст. 50 цього ж Закону доповнити пунктами, які б передбачали надбавку до заробітної плати державному службовцю, за кількість відпрацьованих і зафіксованих годин понад норму або у нічний час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015р. №889-19. Дата оновлення 20.03.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
2. Посадова інструкція секретаря судового засідання Західного апеляційного суду / затверджено наказом керівника апарату № 06-02/08 від 15 листопада 2018 р. (витребувана 04.04.20). – Л.: 2018. – 3с.
3. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015р. №889-19. Редакція від 01.01.2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19/ed20180101>.

М. С. Цьвок

к.ю.н., асистент кафедри АП

ПРАВО НА ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ

В Україні «кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя» (ст. 34 Конституції України) [2]. Право на доступ до інформації передбачено низкою нормативно-правових актів, серед яких закони України «Про відкритість використання публічних коштів», «Про доступ до публічної інформації», «Про доступ до судових рішень», «Про запобігання корупції», «Про оцінку впливу на

довкілля» тощо. Відповідно до ст. 7 Закону України «Про інформацію» «право на інформацію охороняється законом. Держава гарантує всім суб'єктам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації. Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом. Суб'єкт інформаційних відносин може вимагати усунення будь-яких порушень його права на інформацію» [8].

Статтею 40 Конституції України встановлено, що «усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк» [2]. Як зазначено у роз'ясненні Міністерства юстиції України від 03.05.2012 р. «Право на доступ до інформації як елемент правового статусу особи», хоча право на звернення тісно пов'язане з правом на доступ до публічної інформації, проте дуже часто виникають проблеми щодо розмежування звернення громадянина та запиту на інформацію. Крім того, між зверненням і запитом є відмінності, а саме: порядок оформлення, процедура реєстрації та обліку, а також порядок отримання інформації тощо.

Певні особливості та відмінності при розгляді звернень громадян та запитів на інформацію мають і строки їх розгляду. Тому, розглядаючи питання щодо реалізації права на доступ до інформації, слід відмітити закони України «Про звернення громадян» та «Про доступ до публічної інформації» [4]. Зокрема, Законом України «Про звернення громадян» врегульовано «питання практичної реалізації громадянами України наданого їм Конституцією України права вносити в органи державної влади, об'єднання громадян відповідно до їх статуту пропозиції про поліпшення їх діяльності, викривати недоліки в роботі, оскаржувати дії посадових осіб, державних і громадських органів» [7]. Своєю чергою, Законом України «Про доступ до публічної інформації» передбачено «порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес». Дія цього Закону не поширюється на відносини щодо отримання інформації суб'єктами владних повноважень під час здійснення ними своїх функцій, а також на відносини у сфері звернень громадян, які регулюються спеціальним законом [6].

За порушення законодавства про інформацію настає дисциплінарна, цивільно-правова, адміністративна або кримінальна відповідальність згідно із законами України (ст. 27 Закону України «Про інформацію») [8]. Відповідальність за порушення законодавства про доступ до публічної інформації несуть особи, винні у вчиненні таких порушень: 1) ненадання відповіді на запит; 2) ненадання інформації на запит; 3) безпідставна відмова у задоволенні запиту на інформацію; 4) неоприлюднення інформації відповідно до ст. 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації»; 5) надання або оприлюднення недостовірної, неточної або неповної інформації; 6) несвоєчасне надання інформації; 7) необґрунтоване віднесення інформації до інформації з обмеженим доступом; 8) нездійснення реєстрації документів; 9) навмисне приховування або знищення інформації чи документів. Особи, на думку яких їхні права та законні інтереси порушені розпорядниками інформації, мають право на відшкодування матеріальної та моральної шкоди в порядку, визначеному законом (ст. 24 Закону України «Про доступ до публічної інформації») [6]. Саме надання публічної інформації в межах, визначених законом, є одним з основних обов'язків державних службовців, що передбачено п. 13 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про державну службу». До того ж, за невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, визначених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами у сфері державної служби, посадовою інструкцією, а також порушення правил етичної поведінки та інше порушення службової дисципліни державний службовець притягається до дисциплінарної відповідальності у порядку, встановленому цим Законом.

Для державних службовців можуть встановлюватися особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності у випадках, визначених законом (ст. 64 Закону України «Про державну службу»). Перелік дисциплінарних проступків, які є підставою для притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності визначено ст. 65 Закону України «Про державну службу» [5]. Статтею 277 Цивільного кодексу України передбачено, що фізична особа, особисті немайнові права якої порушено внаслідок поширення про неї та (або) членів її сім'ї недостовірної інформації, має право на відповідь, а також на спростування цієї інформації. Спростування недостовірної інформації здійснюється особою, яка поширила інформацію. Поширювачем інформації, яку подає посадова чи службова особа при виконанні своїх посадових (службових) обов'язків, вважається юридична особа, у якій вона працює. Якщо особа, яка поширила недостовірну інформацію, невідома, фізична особа, право якої порушено, може звернутися до суду із заявою про встановлення факту недостовірності цієї інформації та її спростування. Якщо особа, яку суд зобов'язав вчинити відповідні дії для усунення порушення особистого немайнового

права, ухиляється від виконання судового рішення, на неї може бути накладено штраф відповідно до Цивільного процесуального кодексу України.

Сплата штрафу не звільняє особу від обов'язку виконати рішення суду (ст. 279 ЦК України) [9]. Адміністративна відповідальність за неоприлюднення інформації, обов'язкове оприлюднення якої передбачено законами України, а також за незаконну відмову у прийнятті та розгляді звернення, інше порушення законодавства про звернення громадян тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб відповідно до ст. 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення [1]. У деяких випадках за порушення права на доступ до публічної інформації, яке завдало істотної шкоди, службову особу, винну у такому правопорушенні, може бути притягнуто до кримінальної відповідальності відповідно до ст. 367 Кримінального кодексу України [3].

Висновки. Підсумовуючи, зауважимо про те, що право на доступ до інформації є надзвичайно важливим у суспільному житті кожної людини та громадянина України. Сьогодні підґрунтя його правового регулювання складають нормативно-правові акти, які є доволі чисельними. Водночас із проведеного дослідження зрозуміло, що за порушення реалізації права на доступ до інформації передбачено відповідальність, настання якої залежно від заподіяної шкоди регулюється різними правовими актами. Однак це не є перешкодою для здійснення правосуддя у вказаній сфері відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
2. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
4. Право на доступ до інформації як елемент правового статусу особи: роз'яснення Міністерства юстиції України від 03.05.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0012323-12>.
5. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#n112>.
6. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.
7. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256.
8. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#n182>.
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n1514>.

Л.Г. Чистоклетов
професор кафедри АП
Навчально-наукового інституту права, психології
та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»,
д.ю.н., професор

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ

Проблеми забезпечення прав і свобод людини та громадянина Національною поліцією з кожним роком стають більш актуальнішими ніж це було до Революції Гідності. І, насамперед, ця тенденція вказує про серйозні зміни, які відбулися в діяльності поліції з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію», відповідно до якого державою було введено норму «Дотримання прав і свобод людини», яка зобов'язує поліцію виконувати свої завдання щодо «забезпечення дотримання прав і свобод людини...» [4].